

meus irruit in me quasi gigas, concidit me vulnere super vulnus. „ In qualibet istarum trium miseriarum generalium intelliguntur quatuor mala specialia, quasi duodecim languores speciales, ad quos curandos ordinantur duodecim dominici corporis effectus, sive fructus. Apocal. 22: „ Ostendit mihi Angelus lignum vitae afferens fructus duodecim per singulos menses, „ idest ad curandos nostros duodecim defectus, sive languores. Psal. 102: „ Benedic anima mea Dominum, qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis etc. „ Prima quatuor mala nostra sive languores sunt quasi vincula culpae, quibus stringuntur animae: scilicet daemonis tentatio, fomitis repugnatio, cordis macula, creatoris offensa. Contra haec valet fructus Virginis, scilicet corpus Salvatoris. De primo languore ad Ephes. 6: „ Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli: „ Eccles. 21: „ Multae sunt insidiae dolosi, „ scilicet de diversis vitiis, et multis modis tentat. „ 1 Petr. 5: „ Vigilare, quia adversarius vester etc. „ Glossa, „ circuit tamquam hostis, clausos obsidens muros, explorat an sit aliqua pars murorum minus stabilis, cujus aditu ad interiora penetret. „ Offert oculis formas illicitas, et faciles voluptates, ut usu destruat castitatem; aures per canora tentat, ut Christianum molliat rigorem; linguam convitio provocat, manus injuriis lacescentibus ad caedem instigat, honores terrenos promittit, ut caelestes adimat. Psal. 142: „ Persecutus est inimicus animam meam. „ De secundo Galat. 5: „ Caro concupiscit adversus spiritum. „ Ad Rom. 7: „ Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae. „ Augustinus: „ Video aliam legem, idest fomitem peccati in membris meis, ut in oculo ad concupiscendum, in lingua ad maledicendum, in manu ad malefaciendum, et sic de aliis: repugnantem legi mentis meae, idest legi Dei. De tertio, Jerem. 2: „ Si laveris te nitro, tamen maculata es in iniquitatibus tuis coram me: „ Proverb. 20: „ Quis potest dicere, mundum est cor meum, purus sum a peccato? „ Eccles. 7: „ Non est homo justus in terra qui faciat bonum et non peccet. „ De quarto Deut. 9: „ Memento ne obliviscaris quomodo ad iracundiam provocaveris Dominum Deum tuum. „ Et quanto major culpa, tanto major contra peccatorem ira divina. Zach. 1: „ Ego iratus sum parum, ipsi autem adjuverunt in malum. „ Augustinus: „ Justitia Dei non sinit esse dedecus culpae sine decore vindictae. „ Contra haec quatuor mala ordinantur quatuor dominici corporis fructus primi, qui nos liberant a vinculis culpae: daemonem fugat, fomitem refrigerat, maculam cordis mundat, iram Dei placat. De primo fructu Tob. 6: „ Si cordis particulam super carbones posueris, fumus ejus extricat omne genus daemonum. „ Flumen, in quo pisces sunt, significat mundum: omnes pisces ejus,

diversa genera hominum: piscis ille magnus, gentem Judaeorum: cor piscis, quasi membrum nobilissimum, et ex quo vita procedit, beatam Virginem: particula cordis significat corpus Salvatoris de Virgine sumptum. Hoc debet super carbones poni, idest fidelibus accensis, igne amoris donari: tunc fumus ejus, idest virtus spiritualis, fugat tentationes daemonum. Psal. 67: „ Exurgat Deus, et dissipentur inimici ejus etc. „ De secundo fructu Psal. eod.: „ Selmon mons Dei, mons pinguis. „ Mons Dei est Christus, Selmon interpretatur umbra. Christus igitur est umbra nostri refrigerii, quia, ut dicit Glossa, „ de corpore Christi manat umbra gratiae, quae nobis defensusaculum est contra incentiva vitiorum, et carnalis concupiscentiae: „ unde dictum est de Virgine beata: „ Virtus Altissimi obumbrabit tibi, „ idest umbram faciet tibi: umbra enim fit de corpore et lumine. Lumen est Verbum Dei, corpus caro Christi. Accessit lumen corpori, idest Verbum carni. „ Verbum enim caro factum est. „ Dum ergo fidelis corpus Christi sumit, spirituale refrigerium percipit quasi de umbra gratiae, quae de ipso fluit. Oseae 14: „ Ego quasi ros, et Israel germinabit quasi lilius. „ De tertio fructu Isa 6: „ Volavit ad me unus de Seraphim, et in manu ejus calculus quem forcipe tulit de altari, et dixit: Ecce tetigi labia tua, et auferetur iniquitas tua, et peccatum tuum mundabitur. „ Lapis iste praecisus sumptus de altari, significat corpus Christi; et dum eo os cordis tangitur, peccatum veniale mundatur. Gregorius: „ Dominus dedit nobis Sacramentum salutis, ut qui quotidie peccamus, et ille jam mori pro peccato non potest, per hoc remissionem consequamur. „ De quarto fructu Prov. 21: „ Munus absconditum extinguit iras: „ Levit. 2: „ Si de craticula fuerit oblatio similia conspersa oleo, tollet memoriale de ipso, et adolebit super altare „ in odorem suavitatis Domino. „ Panis in craticula coctus et oblatus, et aspersus oleo, Christus in cruce pro nobis passus et totus unctus Spiritu Sancto. Hujus sacrificii memoriale est hostia, quae offertur in memoriam passionis dominicae. Haec debet et super altari adoleri, idest, accendi, quia in corde fidei cum fervore desiderii et devotionis suscipi. Hic odor suavitatis est Domino, idest tam gratus Deo, ut ob ejus gratiam remittat iram suam, et nos sibi reconciliet, et ad aeternam pacem perducatur. Amen.

CAPUT XXII.

De quatuor fructibus secundis.

„ Venite, comedite etc. „ Secunda quatuor mala nostra, sive languores, sunt quatuor defectus gratiae, quibus multae labo-

rant animae: scilicet defectus in cognitione sui, in dilectione proximi, in sapore spirituali, in consumatione boni. Contra haec valet fructus ventris Virginis, corpus Salvatoris. De primo languore, Genes. 1: "Tenebrae erant super faciem abyssi." quia ab antiquo cor hominis obvolutum fuit ignorantia sui. Jerem. 14: "Pravum est cor hominis et inscrutabile, quis cognoscet illud?" Psal. 18: "Delicta quis intelligit? etc. quibus scilicet vel alios peccare feci, vel aliorum peccatis consensi. Matth. 7: "Quid vides festucam in oculo fratris tui, et trabem in oculo tuo non vides?" De secundo Matth. 23: "Quoniam superabundavit iniquitas, refrigescet caritas multorum." Eccles. 43: "Frigidus ventus Aquilo flavit, et gelavit crystallus ex aqua." Defectus amoris probatur ad exterioribus signis. 1 Joan. 3: "Qui habuerit substantiam hujus mundi et viderit fratrem suum necessitatem patientem, et clauserit viscera sua ab eo, quomodo caritas Dei manet in eo?" Jerem. 9: "Unusquisque a proximo suo se custodiat, et in omni fratre suo non habeat fiduciam: quia omnis frater supplantans supplantabit, et omnis amicus fraudulenter incedet, et vir fratrem deridebit, et veritatem non loquetur." Prov. 10: "Pondus et pondus, mensura et mensura: utrumque abominabile est apud Deum." Glossa: Diversum pondus et diversam mensuram habet in domo sua, ut aliter sibi, aliter proximo metiatur, qui in suis semper actibus quae laudentur, in proximi quae vituperentur quaerit; sed qui in temporalibus sibi majorem, proximo minorem mensuram dare studet, quia defectum dilectionis habet, Deo displicet: similiter est de eo qui malo verbo vel facto proximum contristatur, laedit vel damnificat." De tertio Jerem. 31: "Omnis qui comederit uvam acerbam, obstupescunt dentes ejus." Gregorius: "Quid est uva acerba, nisi peccatum? Uva quippe acerba est fructus ante tempus. Quisquis enim praesentis vitae delectationibus satiari desiderat, quasi fructus ante tempus comedere festinat. Sed qui uvam acerbam comedit, dentes ejus obstupescunt: quia qui praesentis vitae et mundi delectationibus pascitur, interni sensus ejus ligantur, ut jam spiritualia sapere nequeant." Hoc figuratum est Num. 11, in populo Israel qui in Aegypto carnibus cum allio et cepis satiatus fuerat, et post in deserto talia concupiscens, panem caelestem, scilicet manna dulcissimum cum nausea respuebat. 1 Corinth. 2: "Animalis homo non percipit ea quae sunt Dei." Augustinus: "Animalis dicitur carnalis homo qui fertur dissoluta lascivia animae suae." De quarto Gal. 3: "Sic stulti facti estis, ut cum spiritu caeperitis, nunc carne consummemini." Prover. 2: "Relinquunt iter rectum, et ambulant per vias tenebrosas." Luc. 8: "Qui supra petram, hi sunt qui cum audiunt verbum, cum gaudio suscipiunt, sed radicem non habent," sci-

licet stabilitatem firmae voluntatis, "quia ad tempus credunt etc." Can. 7: "Mane surgamus, et videamus si floruerit vinea flores fructum pariunt." Glossa: Non est intuendum si vinea floret, sed si flores ad partum fructuum convalescunt: quia scilicet non est mirum si quis bona inchoat, sed valde mirabile est si intentione bona in bono opere perseverat. Contra haec quatuor mala ordinantur quatuor secundi fructus corporis Domini, qui nos hic in gratia perficiunt. Intellectum enim ad se cognoscendum illuminat, voluntantem sive affectum in dilectione Dei inflammat, memoriam spirituali dulcedine delectat, totum hominem in bono confirmat. De primo fructu Prov. 24: "Comede fili, mel, quia bonum est." Mel est sapientia Dei increata in cibum dulcem nobis praeparata. Hoc bonum est ad spiritualem medicinam quia illuminat mentem. 1 Reg. 14: "Vidistis quia illuminati sunt oculi mei, eo quod gustaverim paululum de melle?" Isa 7: "Butyrum et mel manducabit omnis qui relictus fuerit, ut sciat reprobare malum et eligere bonum." Psal. 26: "Dominus illuminatio mea: accedite ad eum, et illuminamini," scilicet ad cognitionem vestri. De secundo fructu dicitur Isa. 6, quod Angelus tulit calculum de altari, et tetigit os Isaiae. Calculus est carbunculus, sic dictus, quia ignitus ut carbo: et significat corpus Domini de altari sumptum, et caritate inflammatum, quia accendit amore corda fidelium. De tertio Psal. 33: "Gustate et videte, quoniam suavis etc." Eccles. 49: "Memoria Josiae in compositione odoris facta opus pigmentarii in omni ore, quasi mel indulcabitur." Josias qui interpretatur fortitudo Domini, significat Christum, dicit Glossa: "Memoria Christi, idest Sacramentum corporis ejus, quod in memoriam sui jussit consecrari, opus est odoriferum veri pigmentarii, idest Spiritus Sancti, qui illud composuit de pretiosissimis speciebus, scilicet de carne virginali et sapientia Dei. Illic quasi mel in ore cordis indulcoratur, si virtus ejus in salutem humani generis pie cogitatur." Cant. 2: "Sub umbra illius quem desiderabam sedi." Primo fidelis anima Christum desiderans aestuat spiritu et siti. Secundo umbram desiderii in spe fructum obtinendi sentit. Tertio sedet, exspectat, orat ut se totum ad ipsam reficiendam et vivificandam fructus infundat. Quarto infusam ejus dulcedinem suaviter gustat. Nota. Sed diceret aliquis, Ecce saepius ut possum me praeparo, corpus Domini sumo, sed nihil sentio solatii spiritualis dulcedinis. Respondeo. Cibus iste, sive fructus, medicina est hominis. Unde sicut medicus peritus quandoque quibusdam dat medicinam dulcem palato corporis, et quandoque non sic, sed dulcem palato mentis, quae quamvis non gutturi, tamen bene sapit rationi, pro eo quod sanam mentem delectat; sic Dominus dat suis fidelibus dulce semper corpus: sed dulcedi-

nem suam alio modo istis, alio istis, prout cuilibet expedire novit. Hinc est, quod quidam dulcedinem istam sapiunt per affectum, et ardentiori delectantur devotione; et alii eandem dulcedinem sapiunt per pium intellectum, et sufficienti reficiuntur utilitate in eo quod credunt et intelligunt per hunc cibum sanctum veram vitam obtinere. Igitur quamvis non sapis dulcedinem Domini primo modo, idest per affectum firmæ devotionis; sapis tamen secundo modo, scilicet per intellectum multæ utilitatis. De primo Isa. 55: "Audite audientes me, et comedite bonum." Ambrosius: "Panis candidissime habens omne delectamentum, et omnis saporis suavitatem, qui nos semper reficit, comedat cor meum et dulcedinem saporis etc. Panis dulcissime sana panis etc. ut sentiat suavitatem amoris tui. Sana illud etc." De secundo est illud, "Fructus ejus dulcis gutturi meo," idest piæ et fidei menti, quæ credit et intelligit hunc cibum sanctum sibi esse utilissimum. Glossa: "Dulcis fructus gutturi cordis, quia in eo intelligit causam vitæ, dum etiam corporaliter percipit." Haec dulcedo valet contra tria mala quæ sunt in mundo. Require supra sermone 19: "Postmodum de quarto fructu." Psal. 103: "Panis cor hominis confirmet," quia scilicet corpus Christi fideles suos in bona vita confirmat et confortat. Finaliter 3 Reg. 19: "Comedit Elias panem quem Angelus ministravit etc." Ore interpretatur mensa. Mons ergo iste est mons mensæ Dei, et significat satietatem caelestis gloriæ. Panis itaque corporis Christi confortet nos in vita bona et bono opere quadraginta diebus et noctibus, idest toto tempore præsentis poenitentiae usque ad montem et mensam Dei, idest quousque veniamus ad altitudinem securitatis, et satietatem dulcedinis aeternæ gloriæ. De his quatuor fructibus simul per figuram dicitur 4 Reg. 4: "Eliseus incubuit super puerum, posuitque os suum super os ejus, et oculos super oculos ejus, et manus super manus ejus, et calefacta est caro pueri." Per puerum fidelis anima, per Eliseum Dominus significatur, qui sicut sigillum cerae, sic se conjungit animæ, oculos suos super oculos ejus ponit, quia intellectum illuminat; carnem calefacit, quia affectum caritate inflamat: os super os ponit, quia gustum memoriae dulcedine spirituali delectat: manus super manus ponit, quia in bono odore usque in finem conservat, et sic totum hominem perficit, ut ad vitam aeternam perducatur. Amen.

CAPUT XXIII.

De quatuor fructibus tertii.

"Venite comedite." Vel similia de effectu. Tertia quatuor mala nostra, sive languores, sunt quasi mortis plagæ, quibus multæ gravantur animæ: scilicet debitum mortis aeternæ, defluxus bonæ vitæ, exilium mundanæ miseriæ, incineratio corporalis materiæ. Contra hæc valet fructus Virginis, corpus salvatoris. De primo languore ad Rom. 6: "Ego carnalis homo, venundatus sub peccato." Primi enim parentes venderunt se et suam progeniem ad perpetuam servitutem diaboli, quod est ad aeternam mortem pro modica delectatione peccati. Genes. 2: "De ligno scientiæ boni et mali ne comedas, in quacumque enim die comederis ex eo, morte morieris," idest te et posteritatem tuam ad aeternam mortem obligabis: ad Roman. 6: "Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, et per peccatum mors." Mors, idest certitudo mortis temporalis, et debitum aeternæ mortis, nisi subveniret redemptio Salvatoris. Ephes. 2: "Eramus natura filii iræ, sicut et ceteri debitores aeternæ mortis." De secundo Psal. 101: "Dies mei sicut umbra declinaverunt." Item Psal. 11: "Salvum me fac Domine, quoniam defecit sanctus: Genes. 44: "Dies peregrinationis meæ centum triginta annorum sunt parvi et mali, et non pervenerunt ad dies patrum meorum." Item Genes. 6: "Sensus et cogitatio humani cordis ad malum prona sunt ab adolescentia sua." De tertio Genes. 3: "Emisit Dominus Adam de paradiso voluptatis, ut operaretur terram." Psalm. 119: "Heu mihi, quia incolatus meus etc." Ad Hebr. 11: "Juxta fidem defuncti sunt omnes non acceptis re promissionibus, sed a longe eas aspicientes, et salutantes, et confitentes, quia peregrini et hospites sunt super terram." Qui enim hoc dicunt, significant se patriam inquirere: et siquidem illius meminissent de qua exierant, habebant utique tempus revertendi: nunc autem appetunt meliorem, idest, caelestem. Hinc flens canit Ecclesia, "Salve Regina misericordiæ." Glossa super Canon. Jacobi: "Ne indignemini, si mali in mundo florent, si vos patimini; quia non est Christianæ dignitatis in temporalibus exaltari, sed deprimi potius: mali enim nihil habent in caelo; vos nihil in mundo. Unde spe illius boni ad quod tenditis, quicquid in via contingat, gaudere debetis." De quarto Genes. 3: "In sudore vultus tui vesceris pane tuo, donec revertaris in terram de qua assumptus es, quia pulvis es, et in pulverem reverteris." Job 4: "Memento, quaeso, quod sicut lutum feceris me." Eccles. 14: "Omnis caro foenum,

et sicut folium in arbore viridi. „ Glossa: „ Sicut foenum in terra, et folium in arbore crescit, virescit, marcescit, arescit, et dejicitur; ita caro nostra. „ Contra haec quatuor mala ordinantur quatuor circumstantiae fructus Dominici corporis, quae salvant nos a plagis mortis. Ab aeterna enim morte liberat, merita bonae vitae multiplicat, ad patriam vitae deducit, ad aeternam vitam corpus rescuscitat. De primo fructu Joan. 6: „ Ego sum panis vitae: patres vestri manducaverunt manna, et mortui sunt. Hic est panis de caelo descendens, ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur; „ quia scilicet non solum ab aeterna morte, quae est in inferno, sed etiam ab illa quae fuit in limbo, virtute corporis Christi liberatur. Et insuper haec brevis mors corporis in vitam aeternam, quae est in caelo, eidem commutatur. Oseeae 13: „ De manu mortis liberabo populum meum. „ De secundo fructu, Joan 6: „ Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita, „ quia pro multiplicandis meritis bonae vitae. Sicut enim puer parvulus per cibum corporalem crescit magnitudine, robore, et decore; sic fidelis per cibum spiritualem proficit meritis bonae vitae. Joan. 10: „ Ego sum pastor bonus: et infra: „ Ego veni ut vitam habeant: et abundantius habeant. „ Psal. 137: „ Multiplicabis in anima mea virtutem. „ Joan, 14: „ Qui manet in me, et ego in eo etc. „ De tertio fructu Joan. 6: „ Ego sum panis vivus etc. „ idest reducam eum de exilio praesentis miseriae ad caelum. Ambrosius. „ Dominici corporis figura praecessit, quando Dominus in deserto patribus manna pluit; quia sicut ille panis populum per desertum ad terram promissionis duxit, haec esca caelestis fideles hujus saeculi desertum transeuntes in caelum subvehit. Unde recte viaticum appellatur, quia in via reficiens in patriam usque perducit. „ Jerem. 12: „ Reducam virum ad hereditatem suam. „ Proverb. 3: „ Lignum vitae est his qui apprehenderint eam. „ Glossa, „ sicut in Paradiso fuit lignum vitae, ita per sapientiam Dei, quae est Christus, vivificatur Ecclesia, cujus nunc Sacramento corporis et sanguinis vitae aeternae accepit pignus. „ Si ergo corpus Christi sumptum pignus est vitae aeternae, et pignus non dimittitur donec id pro quo impignoratur accipitur, profecto per hoc ad vitam aeternam perducimur. De quarto fructu, Joan. 6: „ Qui manducat carnem meam, et bibit meum sanguinem etc. „ usque in „ novissimo die. „ Verum enim hominem resuscitabit. 1 Corinth. 15: „ Sicut per unum hominem mors, „ scilicet omnium, „ ita per unum hominem, „ scilicet Christum, „ resurrexerunt mortuorum. „ Sed hoc valde dissimile: unde sequitur: Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur: „ ad Rom. 14: „ Omnes stabimus ante tribunal Christi etc. „ 1 Corinth. 15: „ Omnes nos manifestari oportet ante

tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum sive malum; sed non omnes immutabimur „ quia soli electi propter corporis Christi participationem, scilicet sacramentalem, vel spiritualem, surgent sole pulchriores: reprobi vero resurgent infirmi et deformes. Daniel. 12: „ Qui dormiunt in terrae pulvere, evigilabunt, alii in vitam aeternam, qui et fulgebunt quasi splendor firmamenti: et alii in opprobrium, ut vivant semper: quos scilicet, ut dicitur Isa. 13: „ Torsiones et dolores ut parturientes tenebunt, et facies combustae vultus eorum. „ Quale semen est quod cadit in terra, talis fructus surgit de terra. Similiter qualis est vita tua dum morieris, talis erit tempore suo resurrectio tua. Seminatur zizania, et surgit ex ea deformis et odibilis herba: seminatur triticum, resurgit frumentum pulchrum. Haec figurata sunt, Gen. 14, in somnio regis: „ Septem spicae pullulabant in culmo uno plenae atque pulcherrimae, et septem aliae de stipula oriebantur tenues et percussae uredine, „ idest vento urente, qui scilicet eas infirmavit et denigravit. Septem spicae deformes signant omnes reprobos cum magna deformitate in iudicio apparentes; septem pulcherrimae, omnes electos cum gloriosis corporibus resurgentes. De primo Nahum 3: „ Ecce ego ad te malefica, „ idest universitas, damnatorum, „ dicit Dominus et revelabo pudenda tua in facie tua, et ostendam genti nuditatem tuam, et regibus ignominiam tuam. „ De secundo Phil. 3: „ Salvatorem expectamus etc. „ 1 Corinth. 15: „ Seminatur corpus corruptibile, surget incorruptibile: seminatur in infirmitate, surget in gloria: seminatur corpus animale, surget spirituale; seminatur in ignobilitate, surget in gloria. „ Amen.

CAPUT XXIV.

De tribus effectibus principalibus.

„ Venite, comedite etc. „ vel alia similia de effectu vel fructu. Sacrosanctum corpus Domini tres habet effectus principales. Primus est peccatorum destructio. Secundus bonorum spiritualium largitio vel augmentatio. Tertius animarum conformatio, vel vitae aeternae collatio. De primo Dan. 2: „ Videbam donec abscissus est de monte lapis sine manibus, et percussit statuam, „ idest figmenta peccatorum, „ et comminuit eam. „ 1 Joan. 3: „ In hoc apparuit filius Dei ut dissolvat opera diaboli. „ De secundo Prov. 12: Qui bonus est, hauriet sibi gratiam a Domino, quia ipse fons totius gratiae. „ Eccle. 24: „ In me omnis gratia vitae est, „ usque „ ad me omnes. „ De tertio Psal. 103: „ Panis cor ho-